

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

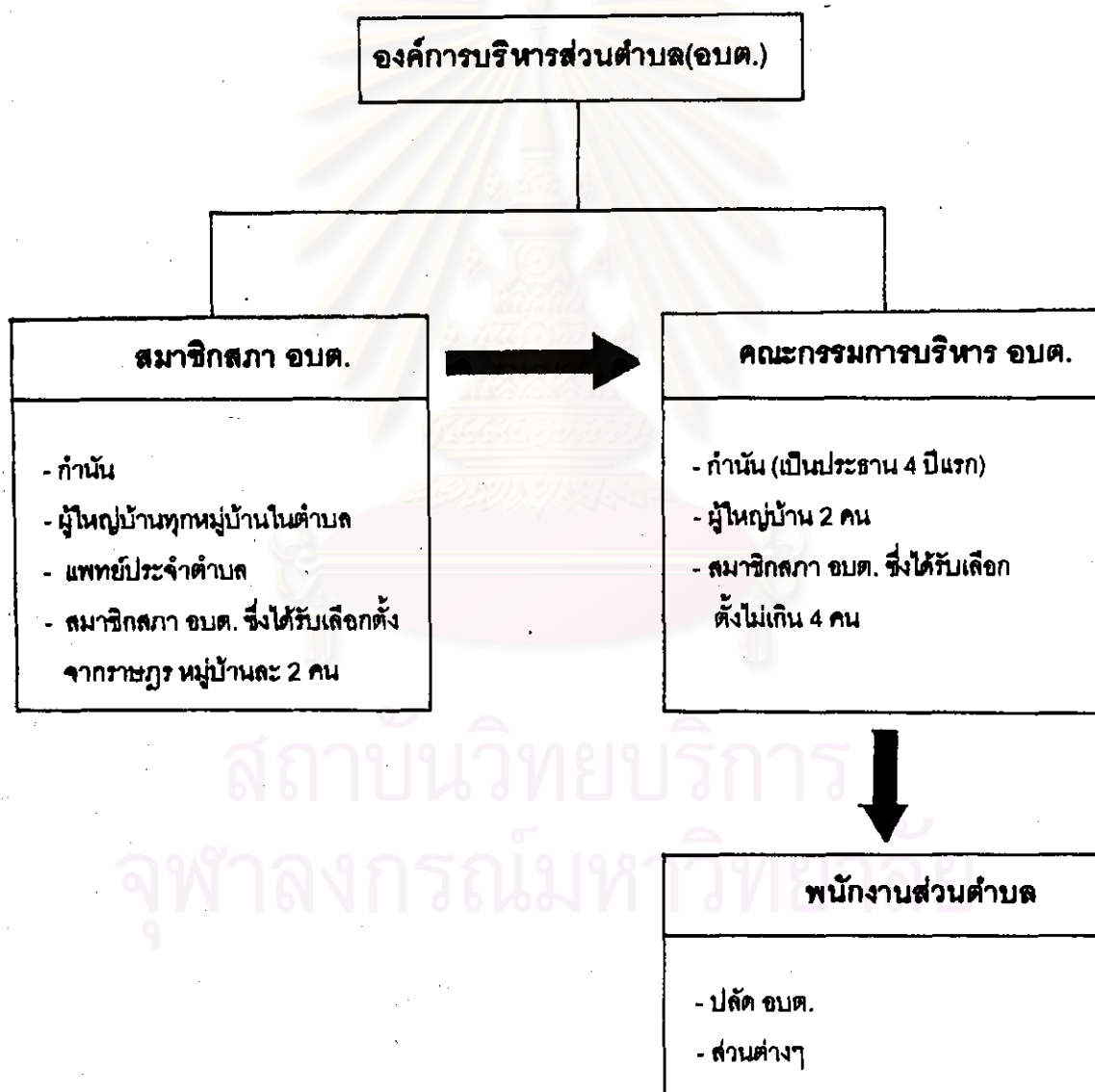
นโยบายการกระจายอำนาจของรัฐต่อองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ปัจจุบันสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างค่อนข้างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย ได้ก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องเกี่ยวกับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลไปสู่หน่วยการปกครองท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางแล้วว่า การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันเป็นสิ่งที่จะต้องทำอย่างยิ่ง

กล่าวได้ว่า การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเป็นการส่งเสริมการปกครองตนเอง ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะทำให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และดำเนินการพัฒนาภายในท้องถิ่นของตนเองได้โดยไม่ต้องคอยรับนโยบายหรือคำสั่งจากรัฐบาลกลางเพียงฝ่ายเดียว และขณะเดียวกันประชาชนยังได้มีโอกาสสัมผัสและเรียนรู้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยไปพร้อมๆ กัน ด้วย (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, 2527 : 1)

ภายหลังที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการปกครองส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2537 ทำให้เกิดสภาพัฒนาการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล จำนวน 6,251 แห่ง ในวันที่ 2 มีนาคม 2538 และทำให้สภาพัฒนาการอีกส่วนหนึ่งที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนตามปีซ้อนหลังติดต่อกันเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ได้รับการยกฐานะเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนตำบลท้องถิ่นที่เรียกว่า "องค์การบริหารส่วนตำบล" จำนวน 617 แห่ง เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2538 (กองการเลือกตั้ง, 2540 ก : 3)

พระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างเป็นสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน และให้มีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่เกิน 2 คน และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน คณะกรรมการบริหารชุดนี้ จะทำหน้าที่บริหารกิจการองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังมีโครงสร้างการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล แลดงดังรูปที่ 1 (กองราชการส่วนตำบล, 2539 : 5)

รูปที่ 1 แสดงโครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อพิจารณาจากแนวนโยบายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น โดยการจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นที่เรียกว่า องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) นั้น สิ่งสำคัญคือมุ่งเน้นส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลายฝ่ายเริ่มให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา โดยงานพัฒนาชนบทในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาถูกมองว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์ในอันที่จะทำให้การพัฒนาบรรลุสู่จุดหมายที่ต้องการ ซึ่งจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (2525-2529) ได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การกระจายอำนาจบริหาร และส่งเสริมให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง โดยหลักการจะเคารพเจตนาารมณ์ของประชาชนในแต่ละตำบล เป็นการวางรากฐานการบริหารในระบอบประชาธิปไตยเพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งคำกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมและสร้างความเจริญแก่ชุมชนตนเอง (สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนารชนบท, 2540 : 2)

สตรีกับการเมืองการปกครองท้องถิ่น

ในปัจจุบัน อบต. เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นของประชาชนที่รวมไว้ซึ่งอำนาจในการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรของตำบล การที่จะส่งเสริมความสามารถของ อบต. โดยคาดหวังว่า อบต. จะทำหน้าที่ดูแลผลประโยชน์ และแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ มิใช่เป็นฐานอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองของกลุ่มอิทธิพลในหมู่บ้านนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ ให้ได้มีอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ของชุมชนซึ่งเป็นของทุกคน ดังนั้นสิ่งที่ต้องคิดกันก็คือในการจัดสรรทรัพยากรของตำบลหรือการร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน บุคคลที่จะเข้าร่วมต้องมีความเข้าใจปัญหาตนเองและตระหนักรู้ถึงสิทธิของตนเองที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะเห็นว่าสตรีมีส่วนได้รับผลกระทบด้วยเช่นกันทั้งนี้เพราะสตรีมีจำนวนถึงครึ่งหนึ่งของประเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับบทบาทของเพศในการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน นั่นคือ ควรสนับสนุนให้สตรีเพศเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนที่เท่าหรือใกล้เคียงกับชายให้มากขึ้นด้วย

ทั้งนี้เหตุผลก็คือในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมามสตรีส่วนใหญ่โดยเฉพาะสตรีระดับท้องถิ่นได้มีบทบาทอย่างสำคัญ ทั้งในการเกษตร อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก พาณิชยกรรมและการบริหาร อันเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ ผลสำเร็จจากการพัฒนาด้านต่างๆ นี้กลับ

มิได้ตกถึงสตรีเท่าที่ควร สตรีส่วนมากยังคงอยู่ในส่วนล่างของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในขณะที่ผลเสียต่างๆ กระทบต่อสตรีอย่างมากทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ในฐานะของผู้ปฏิบัติและผู้รับผลกระทบดังกล่าว สตรีเป็นผู้ได้รับรู้ข้อเท็จจริงและเข้าถึงรากฐานของปัญหาอย่างหลากหลายและรอบด้าน แต่บทบาทและโอกาสที่จำกัด ทำให้การแก้ไขปัญหาในส่วนของสตรีจำกัดอยู่เพียงที่ระดับเฉพาะหน้าหรือการแก้ไขปัญหาระยะสั้นมากกว่าที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือกำหนดนโยบาย หรือแก้ไขปัญหาลักษณะระยะยาว ซึ่งนอกจากจะไม่ใช้การแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุแล้ว ในหลายกรณียังทำให้ปัญหาที่แท้จริงถูกมองข้ามไปและไม่ได้รับการแก้ไขอีกด้วย

การที่สตรีถูกจำกัดบทบาทและโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นถือเป็นผลมาจากอดีตก็ว่าได้ จากความเชื่อที่ว่า "การเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย การบ้านเป็นเรื่องของผู้หญิง" ถือเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการเดินทางของสตรีไทยในอดีตที่มักจะเป็นเส้นคู่ขนานกับถนนสายการเมือง ทักษะหน้าที่จำกัดอาณาเขตของสตรีไว้เพียงในบ้านเป็นตัวแบ่งหน้าที่ระหว่างในบ้านกับนอกบ้านไว้อย่างชัดเจน หรืออีกนัยหนึ่งเป็นเสมือนการแบ่งหน้าที่ระหว่างเพศหญิงและเพศชาย (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2538 : 168)

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยในปี พ.ศ.2475 ได้ก่อให้เกิดการยอมรับบทบาทและความเสมอภาคด้านการเมืองของสตรีไทยในระดับชาติขึ้น ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานให้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 โดยประกาศสิทธิเสมอภาคทางการเมืองระหว่างบุรุษสตรีเป็นครั้งแรกโดยสตรีไทยมีสิทธิในการออกเสียงและสมัครรับเลือกตั้งได้ ดังนั้นบทบาทสตรีไทยในทางการเมืองจึงได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา

ปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ หรือยุคข้อมูลข่าวสาร สภาวะเศรษฐกิจสังคมและการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป สตรีที่เคยอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน และทำงานในบ้าน ก็ต้องออกมาทำงานนอกบ้านมากขึ้น ท่ามกลางกระแสสังคมที่มีการแข่งขันกันสูง ไม่เฉพาะสตรีจะมีส่วนร่วมในภาคเกษตรกรรมเท่านั้น สตรียังมีส่วนร่วมในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และธุรกิจต่างๆ ในด้านการศึกษา สตรีได้มีโอกาสเรียนสูงๆ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้ชาย ในด้านการเมืองการปกครอง สังคมได้เปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในทางการเมืองทุกระดับ ไม่ว่าจะระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ ดังจะเห็นสตรีมีสถานภาพเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิก

สภาเทศบาล และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าในอดีต สมัยนี้การเมืองจึงไม่ใช่เรื่องของผู้ชายเท่านั้น หากแต่การเมืองก็เป็นเรื่องของผู้หญิงด้วย

อุปสรรคการเข้ามามีบทบาททางการเมืองของสตรี

อย่างไรก็ตามการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีก็ยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคอีกมากมายที่เรียกได้ว่าเป็นสิ่งปิดกั้นเสมือนเพดานแก้ว (Glass - Ceiling) ที่ต้องใช้เวลาและการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคคล ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากสังเกตภาพรวมของสตรีในระบบการเมืองไทยจะพบว่า ถึงแม้ผู้หญิงจะได้รับสิทธิให้ลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับประเทศภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 ก็ตาม แต่กว่าที่ผู้หญิงคนแรกได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ใช้เวลานานหลายปี คือได้เป็นในปี 2492 ในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยที่ผ่านมา 62 ปี สตรีที่เป็นผู้หญิงมีจำนวนเพียง 100 คนในขณะที่ชายมีถึง 3,818 คน ส่วนการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 นั้น มีผู้หญิงได้รับเลือกตั้งถึง 24 คน นับว่าเป็นจำนวนที่สูงสุดที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์การเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับผู้ชายแล้ว ก็นับว่าสัดส่วนของผู้หญิงในการเป็นตัวแทนประชาชนยังต่ำอยู่มาก ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1 (สุธีรา ทอมสัน, และเมธินี พงษ์เวช, 2539 : 8)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้ง (2476 - 2538)

ปี พ.ศ.	หญิง		ชาย	
	เลือกตั้ง ตามวาระ	เลือกตั้ง ซ่อม/เพิ่ม	เลือกตั้ง ตามวาระ	เลือกตั้ง ซ่อม/เพิ่ม
2476	-	-	78	-
2480	-	-	91	1
2481	-	-	91	2
2482	-	-	-	1
2483	-	-	-	2
2484	-	-	-	1
2485	-	-	-	4
2486	-	-	-	2
2487	-	-	-	3
2488	-	-	-	6
2489	-	-	96	82
2490	-	-	-	3
2491	-	-	100	2
2492	-	1	-	21
2494	-	-	-	1
2495	4	-	119	-
2496	-	-	-	2
2497	-	-	-	1
2498	-	-	-	1
2500/1	1	-	159	1
2500/2	4	-	156	-
2501	-	1	-	25
2512	6	-	21	31
2513	-	-	-	2
2514	-	1	-	1
2518	3	-	266	1
2519	7	-	272	-
2522	9	-	292	3
2523	-	-	-	3
2524	-	-	-	10
2525	-	-	-	1
2526	13	-	311	3
2528	-	-	-	6
2529	12	-	335	1
2530	-	-	-	1

(มีต่อ)

ปี พ.ศ.	หญิง		ชาย	
	เลือกตั้ง ตามวาระ	เลือกตั้ง ซ่อม/เพิ่ม	เลือกตั้ง ตามวาระ	เลือกตั้ง ซ่อม/เพิ่ม
2531	10	-	347	1
2533	-	-	-	2
2535/1	12	-	348	-
2535/2	16	-	345	-
2536	-	1	-	1
2537	-	-	-	1
2538	24	-	367	1
รวม	120	4	3,988	100

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สถานการณ์การณิในระดับจังหวัดและท้องถิ่นนั้น ผู้หญิงยังมีส่วนร่วมน้อยลงไปอีก มีผู้หญิงเพียงร้อยละ 1 ที่ได้รับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในปี 2536 เป็นครั้งแรกที่รัฐบาลได้แต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ที่เป็นหญิง (ร้อยละ 1.3) รวมทั้งรองผู้ว่าราชการหญิง 2 คน และปลัดอำเภอหญิง 13 คน (ร้อยละ 0.9) สำหรับภาวเลือกตั้งในระดับจังหวัดนั้น มีผู้หญิงเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และเทศบาลนคร ดังตารางที่ 2 ก(สุธีรา ทอมสัน, และเนธินี พงษ์เวช, 2537 : 58) นอกจากนี้ในระดับท้องถิ่นที่เรียกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) นั้นก็พบว่าจำนวนผู้หญิงที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา อบต.ยังมีจำนวนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ชายที่ลงสมัครและได้รับเลือก ดังตารางที่ 2 ข (กองการเลือกตั้ง, 2540ข : 6 -10)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ก. การบริหารและการเมืองระดับท้องถิ่น (2537)

	จำนวนรวม	ร้อยละ	
		หญิง	ชาย
ระดับจังหวัด			
ผู้ว่าราชการจังหวัด	75	1.3	98.7
นายอำเภอ	779	0.0	100.0
ปลัดอำเภอ	4,674	0.3	99.7
ระดับท้องถิ่น			
สมาชิกสภาจังหวัด	2,046	4.9	95.1
สมาชิกสภาเทศบาล	2,112	6.0	94.0
กำนัน	6,669	1.0	99.0
ผู้ใหญ่บ้าน	60,554	1.2	98.8

ที่มา: สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา รวบรวมจาก
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 2 ข. แสดงจำนวนผู้สมัครและผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา
อบต.ปี 2538-2540

พ.ศ.	จำนวน อบต.	จำนวนผู้สมัคร อบต.			จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง		
		หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย	รวม
2538	617	-	-	21,800	-	-	11,919
2539	2,143	9,523	87,701	97,224	3,390	39,339	42,729
2540	3,637	16,161	131,440	147,601	5,543	57,998	63,541

ที่มา : กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง

จากสถิติตัวเลขที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติและระดับท้องถิ่นของสตรีนั้น อย่างน้อยก็สะท้อนให้เห็นว่าตัวแทนสตรีไทยต้องฟันฝ่าอุปสรรคอย่างมากในการเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับสตรี นั่นคือสตรีดังกล่าวต้องพบกับข้อจำกัดหรืออุปสรรคต่างๆ มากมาย และกล่าวได้ว่าอุปสรรคบนเส้นทางสู่การเมืองของสตรีถือเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สตรีส่วนใหญ่ไม่กล้าและพยายามเลี่ยงการเข้ามาสู่เวทีทางการเมือง ซึ่งสุธีรา และซีลา ทอมสัน แห่งสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา (2536) ได้กล่าวถึงอุปสรรคต่างๆ ได้แก่

- บทบาทที่สังคมตีกรอบให้กับผู้หญิง เป็นบทบาทของผู้หญิงที่สังคมกำหนด ซึ่งเป็นที่ยอมรับและสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน นับเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง

ในสมัยโบราณบทบาทของหญิงและชายแยกกันอย่างชัดเจน ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญต่อครอบครัว ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัวต่างจากผู้ชาย ซึ่งมีบทบาทสำคัญนอกบ้าน บทบาทที่ต่างกันชัดเจนเช่นนี้ ก่อให้เกิดภาพลักษณ์เฉพาะผู้หญิง ตลอดจนทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชาย ก็จะแตกต่างกันเกือบจะเป็นไปในทางตรงข้าม เป็นเวลาหลายชั่วอายุคนผู้หญิงได้รับการอบรมบ่มนิสัยและถูกปลูกฝังทัศนคติมาตลอดว่าอยู่ในสถานภาพที่ด้อยกว่าผู้ชายซึ่งมีผลสืบเนื่องทำให้ผู้หญิงส่วนใหญ่และผู้ชายเกือบจะทั้งหมดคิดและเชื่อว่าผู้ชายเป็นผู้นำ ส่วนผู้หญิงเป็นเพียงผู้ตาม เพราะฉะนั้นเมื่อมองว่าการเมืองเป็นอาณาจักรของผู้ชาย การที่จะก้าวกล้าเข้าไปในอาณาจักรนั้นจึงไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้หญิง

- การเมืองที่ผู้ชายถือบังเหียน ทัศนคติและความเชื่อดังกล่าวข้างต้น ทำให้การเมืองอยู่ในมือของผู้ชายและไม่เคยถูกท้าทายมาช้านาน วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นมาจากผู้ชาย ซึ่งโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ยิ่งกีดกันผู้หญิงให้ห่างออกไปมากขึ้น ตัวอย่างเห็นได้ชัดเจนเมื่อเป้าหมายของการทำงานการเมืองคือ การแสวงหาอำนาจและการให้ได้มาซึ่งอำนาจนั้นทำได้ในทุกรูปแบบโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรมเท่าใด พฤติกรรมหรือบรรทัดฐานเช่นนั้น เป็นตัวผลักดันผู้หญิงให้รู้สึกขยาดและไม่อยากเข้ามาเกี่ยวพันเท่าใด

- ภาระทางครอบครัวของผู้หญิง ภาระหน้าที่และข้อผูกพันที่ผู้หญิงมีต่อครอบครัว ไม่ว่าจะในฐานะภรรยาหรือลูกสาว ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถที่จะทุ่มเวลาอย่างเต็มที่ หากยึดอาชีพเป็นนักการเมือง

ชีวิตครอบครัว การดูแลบ้าน และครอบครัวที่สังคมกำหนดว่าเป็นภาระของผู้หญิงทำให้ผู้หญิงมองไม่เห็นทางที่จะลงไปคลุกคลีกับการเมืองอย่างเต็มตัว หากภาระนั้นมิได้รับการแบ่งเบาจากผู้ชาย

- สถานภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้อ จากการที่สังคมมองว่าผู้ชายเป็นผู้นำและผู้หญิงเป็นผู้อยู่ตาม โอกาสทางการศึกษาของผู้หญิงจึงถูกจำกัดมากกว่าผู้ชาย ผลที่เกิดขึ้นคือ สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้หญิงจึงไม่มั่นคง และหลาย ๆ กรณีผู้หญิงต้องพึ่งพาอาศัยผู้ชายทางการเงิน จึงเป็นการลดโอกาสที่จะทำงานทางการเมืองไปโดยปริยาย

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นถึงอุปสรรคกีดขวางการเข้ามาสู่ถนนการเมืองของสตรี ดังในที่ประชุมเรื่องการก่อตั้งกลุ่มผู้หญิงกับการเมืองเมื่อปี 2537 ชายคนหนึ่งกล่าวอย่างไม่เห็นด้วยที่ผู้หญิงจะเล่นการเมือง เพราะการเมืองเป็นสิ่งสกปรกที่เพศอ่อนแออย่างผู้หญิงควรหลีกเลี่ยง และผู้หญิงที่มีความพร้อมและสนใจการเมืองอีกหลายคนก็เคยอ้างเหตุผลเช่นนี้ ในขณะเดียวกัน ผู้หญิงที่เข้าไปเล่นการเมืองท้องถิ่นอย่างกำนันและผู้ใหญ่บ้านก็ไม่ได้คิดว่าตำแหน่งของตนเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรงเช่น กำนันเกษร ดีวงศ์สาย แห่งตำบลวังเงิน จังหวัดลำปาง อายุ 40 ปี ซึ่งมีภาพต่อการเมืองไม่สวยงามนักกล่าวคือ เชื่อว่าตำแหน่งของตนเป็นครั้งหลวงครั้งการเมือง และบอกอีกว่าการเมืองเป็นเรื่องไม่มีความจริงใจ เป็นเรื่องของการสวมหน้ากากเข้าหากันและยังพบปัญหาในระหว่างการหาเสียงสมัยที่สมัครเป็นกำนัน เวลาหาเสียงมักจะถูกค่อนข้างอดว่า ผู้หญิงจะเอามาทำไม จะทำงานเหมือนผู้ชายได้มั๊ย เขาจะไปจับผู้ชายได้อย่างไร และยังมีมอญแก้ว เหล็กดีผู้ใหญ่บ้านหญิงแห่งบ้านจิ้ง จังหวัดลำปาง อายุ 31 ปีจบวิทยาลัยพลศึกษา ให้สัมภาษณ์ถึงเส้นทางการทำงานของตนเองว่า เข้ามาลงเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านเพราะผู้ใหญ่ชักชวนก่อนหน้านี้เป็นประธานกลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้านมาก่อน ช่วงที่ลงเลือกตั้ง คู่แข่งเป็นชายเขาหัวคะแนนของตนบอกว่า เขาผู้หญิงมาเป็นผู้ใหญ่บ้าน เขาผ้าถุงไปใส่เสีย ดีว่า (อัญชลี รัชวรพร, 2538 : 178) หรือการหาเสียงเลือกตั้งครั้งหนึ่งที่จังหวัดภูเก็ต ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้หญิงและมีเสียงดีในระยะแรกๆ ต้องสออตก เพราะหยุดการหาเสียงกลางคัน เนื่องจากทนความอับอายที่ถูกคู่แข่งซึ่งเป็นผู้ชายโจมตีไม่ได้ (เกียรติ (นามแฝง) ,2511 :135) และคุณวรศุลี เชาว์ศรีกุล สส.มุกดาหารพรรคประชาธิปัตย์ให้สัมภาษณ์ถึงปัญหาในการเข้าสู่เส้นทางการเมืองว่า "ดิฉันลงสมัครรับเลือกตั้งและได้เป็นเทศมนตรี ของเทศบาลเมืองมุกดาหาร ปี 2537 เหตุที่ลงสมัครเพราะอยากทำงานให้บ้านเกิดให้มีความเจริญแต่ในช่วงการหาเสียงก็ถูกปรามาสว่าผู้หญิงจะทำอะไรได้ เป็นผู้หญิงก็ได้แค่คลอเคลียให้เท่านั้นเอง งานบ้านงานเมืองคงทำไม่ได้ ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสส.ก็เช่นกันดิฉันถูกโจมตีว่าเป็นผู้หญิง ความรู้แค่ ป.7 จะไป

ทำอะไรได้ในสภา แต่ดิฉันคิดว่าผู้หญิงก็มีสิทธิเท่าเทียมกับชายสามารถทำอะไรหลายๆ อย่างได้เท่ากับชายเช่นกัน" (อรรถัย ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธุวงศ์, 2539 : 3-9)

นอกจากนี้จากการสัมมนาโครงการ"สู่ความสำเร็จทางการเมืองของผู้หญิง" ซึ่งจัดโดย IRI (International Republican Institute) คือหน่วยงานระหว่างประเทศที่ให้การสนับสนุนผู้หญิงได้มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้นนั้น พบว่าปัญหาที่มีส่วนให้ผู้หญิงเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย คือ ความไม่มั่นใจ แม้ว่าผู้หญิงบางคนจะมีความสามารถและศักยภาพอย่างสูงก็ตาม (กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันพุธที่ 14 มิถุนายน 2538 : 2 อ้างถึงใน ศศิพร สิทธิพันธุ์, 2539 : 10)

จากอุปสรรคนานัปการที่กล่าวมา เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นภาพปัญหาของสตรี ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีในระดับรากหญ้า (Grassroots) ซึ่งหมายถึงสตรีที่เป็นเป็นกลุ่มพื้นฐานของสังคม เป็นกลุ่มที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ หรืออีกนัยหนึ่งคือเจ้าของปัญหาสตรีในระดับฐานล่างทั้งในเมืองและชนบท ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด เป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสมีสิทธิมีเสียงค่อนข้างน้อยและมักได้รับการกล่าวถึงเมื่อมีการพูดถึงปัญหาสตรีต่างๆ แต่ไม่ค่อยมีโอกาสในการสะท้อนปัญหาและความต้องการของตนเองโดยตรงต่อสาธารณะ (กฤตยา อารวณิจกุล, 2538 : 10-11)

กลยุทธ์การสื่อสารในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสตรี ซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

จากคำกล่าวของ Trent และ Friedenber (1983) ที่ว่า หัวใจสำคัญของการรณรงค์หาเสียงคือ การสื่อสาร เสียงส่วนใหญ่ในทางการเมืองเกิดจากการติดต่อสื่อสารซ้ำแล้วซ้ำอีกระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกับผู้ออกเสียง การมุ่งใจให้ผู้ออกเสียงเห็นด้วยกับนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้งและลงคะแนนเสียงให้ ประสิทธิภาพของการรณรงค์หาเสียงจึงขึ้นอยู่กับกลยุทธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ จึงกล่าวได้ว่าการรณรงค์หาเสียงเพื่อเข้ามามีบทบาททางการเมืองนั้นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ การใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการหาเสียง เช่น การหาเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีในการลงสมัครรับเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 มีวิธีการที่หลากหลายมากในการหาเสียงที่จะทำให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เช่น การเดินพบปะประชาชนให้ได้มากที่สุดเพื่อจะ

ได้แนะนำตัวและรับฟังความคิดเห็นซึ่งถือเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลในรูปแบบที่เรียกว่า "การเคาะประตูบ้าน" (Knockdoor) นอกจากนี้ยังมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์และการประชาสัมพันธ์ โดยผู้สมัครเห็นว่าสื่อต่างๆ เหล่านี้มีประโยชน์ที่จะช่วยในการประชาสัมพันธ์ตนเองได้เป็นอย่างดี และการปราศรัยหาเสียง ซึ่งมีได้มีรูปแบบเฉพาะการจัดเวทีมีอุปกรณ์เครื่องขยายเสียงเท่านั้นแต่ยังมีรูปแบบการปราศรัยหาเสียงอื่นๆ เช่น การไปร่วมงานต่างๆ ประจำหมู่บ้าน หรืองานต่างๆ ที่ได้รับเชิญจากชาวบ้าน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเปิดตัวผู้สมัครที่ทำได้ หรือการใช้สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง ช่วยในการเผยแพร่อีกรูปแบบหนึ่ง (ศศิพร สิทธิพันธุ์, 2539 : 58)

ทั้งนี้เมื่อมาพิจารณาถึงการรณรงค์หาเสียงของสตรีซึ่งเป็นสมาชิกสภา อบต. ถึงแม้จะเป็นการหาเสียงในระดับท้องถิ่นก็ตามแต่ด้วยข้อจำกัดหรืออุปสรรคหลายอย่างที่ได้อธิบายมาในตอนต้นทำให้สมาชิกสภา อบต. ซึ่งเป็นสตรีเหล่านี้ต้องใช้ความพยายาม ความสามารถ และความอดทนอย่างสูงในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ไม่แพ้การหาเสียงระดับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ต้องแข่งขันกับผู้สมัครที่เป็นเพศชายซึ่งมีจำนวนมากกว่า การเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้ผู้ออกเสียงเลือกตั้งเห็นด้วยและยอมรับจึงเป็นสิ่งที่ทำหายมากสำหรับผู้หญิงระดับรากหญ้าเหล่านี้ การที่สามารถฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อเข้ามามีบทบาททางการเมืองเคียงบ่าเคียงไหล่กับบุรุษได้นั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าสตรีในระดับรากหญ้าหรือสตรีชนบทของไทยเหล่านี้ มีวิธีการในการหาเสียง การเลือกใช้สื่อ เลือกเนื้อหาสาระเพื่อใช้ในการโน้มน้าวใจ อย่างไรก็ตามในการหาเสียงเพื่อให้ผู้ออกเสียงมาสนับสนุนตนเอง นอกจากนี้ มีปัจจัยอะไรบางอย่างที่มีผลให้สตรีเหล่านี้ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง

ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาสตรีด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลยุทธ์การสื่อสารที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียง และศึกษาปัจจัยที่มีส่วนทำให้สตรีเหล่านี้ ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการแก่ผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองแล้วยังสามารถเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางแก่สตรีที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นในอนาคตต่อไปได้ ที่สำคัญถือเป็นการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นให้มีศักยภาพในเรื่องของการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารเพื่อการรณรงค์ทางการเมือง ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาทางด้านการเมืองของประเทศอีกแนวทางหนึ่งได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ของสตรี.
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ของสตรี

ปัญหาวิจัย

1. ปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา อบต.ของสตรี
2. ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. สตรี เลือกใช้สื่ออะไร
3. ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. สตรี มีกลยุทธ์ในการใช้สื่ออย่างไร
4. ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. สตรี มีเป้าหมายในการใช้สื่อหรือไม่ อย่างไร
5. ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. สตรี นำเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะใด และมีเป้าหมายในการนำเสนอเนื้อหาสาระหรือไม่ อย่างไร
6. ปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ของสตรี

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นกลุ่มสตรีที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนให้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งได้ผ่านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเมื่อวันอาทิตย์ที่ 11 พฤษภาคม 2540 ทั้งนี้การศึกษาในประเด็นสื่อที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงจะมุ่งศึกษาเฉพาะสื่อและเนื้อหาของสื่อหาเสียงเท่านั้นไม่รวมสื่อชื่อเสียง

จากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. เมื่อวันอาทิตย์ ที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2540 ที่ผ่านมามีสตรีที่ได้รับเลือกตั้ง ทั่วประเทศทั้งหมดจำนวน 5,543 คน จากจำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งทั่วประเทศทั้งหมด 63,541 คน (คิดเป็นร้อยละ 8.72) จากจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ 3,637 แห่ง (74 จังหวัด) ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีจำนวนกลุ่มประชากรค่อนข้างมากและอยู่ในลักษณะกระจายทั่ว

ประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้จึงต้องกำหนดขอบเขตการวิจัยคือ ศึกษาเฉพาะ อบต.ที่จัดตั้งใหม่ปี 2540 ของจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

1. ขอนแก่นเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภาคที่มีจำนวน อบต.มากที่สุด ในประเทศไทย เป็นภาคที่มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุด เป็นภาคที่มีจำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อบต.มากที่สุด เป็นภาคที่มีจำนวนผู้หญิงลงสมัคร อบต.มากที่สุด (ร้อยละ 48.90) และเป็นภาคที่มีจำนวนผู้หญิงได้รับเลือกตั้งมากที่สุดในประเทศไทย (ร้อยละ 44.78)
2. ขอนแก่น เป็นจังหวัดเดียวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มี อบต.ผู้หญิงได้รับเลือกตั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.50
3. เนื่องจากจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)ที่จัดตั้งใหม่ปี 2540 ของจังหวัดขอนแก่นมีจำนวน 131 แห่ง ใน 19 อำเภอ 5 กิ่งอำเภอ จึงต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างออกมา ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) โดยเจาะจงเฉพาะ อบต.ที่มีสตรีได้รับเลือกตั้งเพียงคนเดียว

ตารางที่ 3 ก. แสดงลักษณะต่างๆ ของแต่ละภาคในการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.

ภาค	อีสาน	กลาง	ใต้	เหนือ	รวม
จำนวน อบต.	1,637	747	538	717	3,637
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	6,259,808	1,750,582	1,399,684	3,356,008	11,766,081
จำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3,977,554	1,090,631	935,070	751,601	7,480,799
จำนวนผู้สมัครหญิง	7,903	3,316	1,461	3,481	16,161
จำนวนผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้ง	2,482	1,515	515	1,031	5,543

ที่มา: กองการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย, 2540

ตารางที่ 3 ข. แสดงรายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งใหม่ ปี 2540 จ.ขอนแก่น
ที่มีสตรีได้รับเลือกตั้งเพียงคนเดียว

ลำดับที่	อบต.	จำนวนผู้มีสิทธิ (คน)			จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง(คน)		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1	อบต.คอนหัน	64	7	71	23	1	24
2	อบต.พระบุ	33	3	36	13	1	14
3	อบต.โนนหัน	56	5	61	27	1	28
4	อบต.จระเข้	47	6	53	20	1	21
5	อบต.บ้านมือ	44	7	51	19	1	20
6	อบต.โนนอุดม	25	1	26	11	1	12
7	อบต.โนนสะอาด	29	3	32	13	1	14
8	อบต.พัวม่วง	29	7	36	13	1	14
9	อบต.พังทวย	60	14	74	23	1	24
10	อบต.ทรายมูล	64	6	70	25	1	26
11	อบต.หนองกุ้ง	46	9	55	15	1	16
12	อบต.ดงมี้องแอม	66	7	73	25	1	26
13	อบต.คำม่วง	35	2	37	13	1	14
14	อบต.บ้านดง	58	7	65	21	1	22
15	อบต.ทุ่งโป่ง	35	6	41	15	1	16
16	อบต.คำแมด	16	4	20	9	1	10
17	อบต.คูคำ	32	3	35	11	1	12
18	อบต.บ้านไผ่	51	3	54	21	1	22
19	อบต.เมืองเพี้ย	55	8	63	21	1	22
20	อบต.หินตั้ง	49	4	53	19	1	20
21	อบต.ภูเหล็ก	37	3	40	11	1	12
22	อบต.บ้านหัน	67	7	74	25	1	26
23	อบต.เบ็ชย์ใหญ่	29	2	31	13	1	14
24	อบต.สระแก้ว	15	3	18	7	1	8
25	อบต.เก่าจิว	42	8	50	19	1	20
26	อบต.หนองมะเขือ	35	4	39	15	1	16
27	อบต.โหม่นาเพียง	45	7	52	25	1	26
28	อบต.โนนธาตุ	39	2	41	21	1	22
29	อบต.คอนดั่ง	40	7	47	17	1	18
30	อบต.ดงเค็ง	46	9	55	21	1	22
31	อบต.คึมชาด	34	4	38	15	1	16

(มีต่อ)

ลำดับที่	อบต.	จำนวนผู้สมัคร (คน)			จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง(คน)		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
32	อบต.หนองไผ่ล้อม	29	5	34	15	1	16
33	อบต.กุดขอนแก่น	42	2	44	23	1	24
34	อบต.ทุ่งหมงู	29	4	33	15	1	16
35	อบต.นาหว้า	42	1	43	21	1	22
36	อบต.ตงเปือย	39	4	43	19	1	20
37	อบต.หว้าทอง	34	3	37	15	1	16
38	อบต.คินคำ	19	1	20	11	1	12
39	อบต.ชนวน	45	5	50	19	1	20
40	อบต.กุดเค้า	59	6	65	27	1	28
41	อบต.นางาม	50	2	52	23	1	24
42	อบต.บ้านโคก	23	3	26	9	1	10

ที่มา : เอกสารบรรยายสรุป การเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. 2540 ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น(ฝ่ายท้องถิ่น), 2540

นิตยภัต

กลยุทธการสื่อสาร หมายถึง วิธีการสื่อสารที่นำมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภา อบต. ซึ่งเป็นสตรี เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารที่เป็นผู้ออกเสียงเกิดทัศนคติที่ดี ยอมรับและไปเลือกตั้งในที่สุด ในงานวิจัยนี้จะพิจารณากลยุทธการสื่อสาร 2 ประการคือ

- กลยุทธการใช้สื่อในการรณรงค์หาเสียง
- กลยุทธการนำเสนอเนื้อหาสารในการรณรงค์หาเสียง

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึง ความพยายามในการหาวิธีการทางการสื่อสารหลายๆทางมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้ได้รับการยอมรับและได้รับการเลือกตั้งในที่สุด

ประเภทของสื่อ หมายถึง สื่อชนิดต่างๆ ที่สมาชิกสภา อบต.สตรีนำมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในฐานะเป็นผู้ส่งสาร โดยแบ่งประเภทตามรูปแบบการใช้สื่อ ได้แก่

- สื่อบุคคล หมายถึง สื่อที่เป็นตัวบุคคลซึ่งได้แก่ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา อบต. สตรี บุคคลผู้ใกล้ชิดกับผู้สมัครเช่น บิดา มารดา สามี ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง รวมทั้งผู้ที่เป็น ผู้ใกล้ชิดกับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งด้วยเช่นกัน
- สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง แผ่นป้าย ใบปลิว บัตรแข็งขนาดเล็ก หุ่น เลื่อ รถติดเครื่อง กระจายเสียงไปตามถนน ตรอก ซอย
- สื่อพื้นบ้าน หมายถึง การนำศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ดนตรีและเครื่องดนตรีพื้นบ้าน หรือ การละเล่นพื้นบ้าน เช่นหมอลำ แคน โปงลาง มาใช้เป็นการหาเสียง

ฯลฯ

กลยุทธ์การใช้สื่อ หมายถึง ลักษณะหรือวิธีการใช้สื่อ รวมทั้งการวางแผนการใช้สื่อของ สมาชิกสภา อบต. สตรีในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เช่น ในระหว่างการรณรงค์หาเสียงใช้สื่อชนิด เดียว หรือใช้หลายชนิด ใช้แยกกันหรือใช้ร่วมกัน ฯลฯ

เป้าหมายในการเลือกใช้สื่อ หมายถึง ผลที่สมาชิกสภา อบต. สตรีต้องการให้เกิดกับผู้มีสิทธิ ออกเสียงเลือกตั้ง เช่น ต้องการให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปเลือกตั้งตน โดยสื่อที่ใช้ต้องสามารถทำให้เกิด การเพิ่มปริมาณขึ้นของกลุ่มฝ่ายตน การลดปริมาณลงของฝ่ายตรงข้าม และการทำให้ฝ่ายเป็นกลาง หันมาอยู่ฝ่ายตน

เนื้อหาของสารในการหาเสียง หมายถึง กลยุทธ์ด้านเนื้อหาของสารที่สมาชิกสภา อบต. สตรี ใช้ ในการรณรงค์หาเสียง ซึ่งได้แก่

- มีลักษณะเนื้อหาที่ใช้นำเสนออย่างไร
- มีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาอย่างไร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงสมัครรับเลือกตั้ง ของสมาชิกสภา อบต. สตรี หมายถึง ปัจจัยภายใน หรือปัจจัยจากตัวสตรีเอง ได้แก่ภูมิหลังต่างๆ ของสตรีและครอบครัว อาทิ การศึกษา อายุ อาชีพ ภูมิลำเนา ภาวะครอบครัว ปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่ค่านิยม วัฒนธรรมทางสังคม กฎหมาย ลักษณะรูปแบบการปกครอง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อ ของสมาชิกสภา อบต.สตรี หมายถึง ปัจจัยที่มีส่วนในการพิจารณาตัดสินใจนำสื่อมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภา อบต.สตรี เช่น ปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อ ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุนจากบุคคลอื่น ฯลฯ

องค์การบริหารส่วนบุคคล หมายถึง หน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยราษฎรเลือกตัวแทนสมาชิกสภา อบต.เข้าไปมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง บุคคลที่เป็นตัวแทนของประชาชนที่ได้รับการเลือกตั้ง หรือ แต่งตั้งให้เข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยจะเป็นผู้สะท้อนความคิด ความต้องการในสถาบันการเมืองระดับตำบล ของประชาชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยที่ได้นำมาเป็นแนวทางให้องค์กรต่างๆ ที่รับผิดชอบด้านการรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมและสามารถกระตุ้นให้ประชาชนโดยเฉพาะสตรีชนบทให้สนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการให้หรือเพิ่มทักษะการใช้กลยุทธ์ในการหาเสียง เทคนิคการวางแผน และตัดสินใจในการเลือกใช้สื่อและเนื้อหาสาร การระดมความสนับสนุน จากแหล่งต่างๆ เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง ชาวบ้าน ตลอดจนสามารถสร้างความสำเร็จจากสื่อที่ใช้ในการหาเสียงของสตรี ที่สนใจลงสมัครรับเลือกตั้งการเมืองในระดับท้องถิ่นในคราวต่อไปได้
3. ผลการวิจัยทำให้ทราบแนวคิดและศักยภาพด้านการสื่อสารทางการเมืองของสตรีในระดับท้องถิ่น ซึ่งทำให้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรี ได้ใช้เป็นแนวทางสนับสนุนและพัฒนาสตรีชนบทในเรื่องการเมืองการปกครองต่อไปได้.
4. ผลการวิจัยมีส่วนในการนำไปสร้างจิตสำนึกและแรงบันดาลใจ จุดประกายให้สตรีคนอื่นๆ เกิดความสนใจและมีความมั่นใจในการเข้ามามีบทบาททางการเมือง ส่งผลให้ปัญหาด้านสตรีของประเทศไทยหลายๆ อย่างได้รับการร่วมกันแก้ไขโดยสตรี ซึ่งมีมุมมองและเข้าใจปัญหาของสตรีด้วยกันได้ดี
5. เป็นแนวทางในการทำวิจัยสำหรับผู้สนใจในเรื่องการสื่อสารทางการเมือง